

Tas Latweeschu draugs.

1838. 27 Janw.

4ta lappa.

Jaunas sinnaš.

Is Pēterburgēš. Zitti muhsu laffitaju irr luhgufchi, lai winneem istabsta, zif leela gan ta Keisera mahjas-pils effoht bijuse, kas scho seemu tur nodegge, un woi jau ilgi, kamehr tikke usbuhweta. Tadeht tē wehl kahdu ihfu sinnu pahre to pili eeliskim. — Jau ap Keisera Pētera ta pirma laikeem, preeksch wairak kà 130 gaddeem, tai paschā weatā pee Nawa-uppes leela un branga pils no 4 tabšyeem un ar 60 leelahm istabahm atraddahs, to-mehr wehl ne peederreja Keiseram, bet kahdam baggatam kerra-leelkungam. Zif, tad schis nahze pee mirschanas, tad sawu pilli atwehleja pascham Keiseram. Kad nu pehylaikā Keisereene Anna sahze walddiht (1732), tad wiinna schai pilli wehl dauds leelas istabas likke peebuhweht. Bet Keisereene Elisabeth (1754) wiinnu lihds semmei likke noahrdiht un eeksch 8 gaddeem usbuhweja gluschi jaunu, dauds leelaku: to paschu, kas lihds schim irr stahwejuse. Leelaku muhsu laikšs gan wairs ne atrohn pasaulē. Wiinna bija 707 pehdas garrumā, 559 pehdas platumā, un wairak kà 70 pehdas augstumā. Pa trim leeleem wahrteem warreja no pilssehtas puffes eet eekschā, un pa diweem no uppes puffes. 380 leeli afmina stabbi, kas 52 lihds 64 pehdahm bija augstumā, pilli no ahrenes bija peemuhreti un 108 rahdijahs no sehtas puffes. Zittas istabas tur eekschā 40 pehdas bija augstumā. — Un nu ar wissu scho brangumu pa gallam! — Un zaur ko ugguns tur isnahzis? — Ta teefa, ko Keisers pats eezehle, lai ismekle, zaur kahdu wainu ugguns ihsten nahzis walkā, ta jau sawu darbu pabeiguse, un atradduse: wissa ta leela nelaiwe tif zaur to effoht notikkuse, ka krahfna truhbei tahds zaurums bijis, fur leefinas fittuschahs ahra.

Laffitaji gan wehl peeminnehs is muhsu 4otas lappas, ka pehnā gaddā tas Kreewu semneeks, Gri-gori An-drejew wahrda, pehz awihschu mahzibahm bija usnehmees, seemas rudsus un wassaras meeschus samaisitus isseht par prohwi, un tad sinnu laidis, kà wiinnam ar to effoht isdeweesh; un ka wiasch arri par to dabbujis to gohdu, ka zeenigs ministera leelkungs ar sawadeem raksteem wiinnam wehl par to likke pateikt. Taggad schim pascham Kreewu semneekam wehl leelaks gohds par to irr nahzis: dabbujis leelu sudraba gohda-sihmi, 10 sudraba rubtu swaggu, un wehl ohtru pateizibas gramatu, fur sewischki rakstihis, kà schis gohds wiinnam ihsten par to nahkoht, ka wiasch pee sawas semmes kohp.

fchanas labbu mahzibu tif prahgtigi peenehmis, un turklast arri fawus brachus mihligi skubbinajis, to arri tapatt darriht. — Jo teescham, pee; zitti semneeki no ta pascha zeema, redsejuschi, kà winnam ar tahdu fehshchanu labbi deefgan bija isdeweas, to arri paschi darrija par prohwi, un jau ruddeni lohti baggatus meeschus dabbuta noplaut. Nahkofchâ waffarâ israhdisees, kà ar winnu rudseem buhs. — Ak, kaut jel schis gohds, ko tas Kreewu semneeks Gri-gori dabbutis, arri zittus semneekus mohdinatu, taks labbas mahzibas wehrâ likt, ko prahgtigi wihri winneem par labbu faraksta, ka winni taf arri prahgtigi dsichtohs pee sawu lauku un dahrsu apstrahdashanas, pee sawu lohpu kohpschanas un pee sawas mahjas-buhshchanas us preekschu kluht! — Jo teescham tà ween semneekem jo deenas jo labbaki klahfees, ja labbu padohmu ne finahde un mudrà prahtà padarra, ko winneem mahja. Zeiz arri Kreewu fakkams wahrds: Kur fuhdi labbi un arraji mudri, tur maise aug baggatigi. (G. C.)

Is Nihges. Mums preeksch taks nabbagas Astrakanes draudses (luhko 45tà un 52rà lappâ 1837) lihds schai deenai wehl septin sudraba rubli tikke eedoheti; un prohti: diwi, ko zeenigs Rohpaschas- un Allaschas draudschu mahzitajs W. Walter no sawu draudschu puffes fuhitja; diwi, ko mums tè diwi brahli (A. un K. Sk.) atnesse, un trihs, ko kahds gohdigs rentineeks (J. D. ar wahrdu) dahwinaja. Lai Deews winneem atmakfa!

• Taks ihfas sinnas par muhsu pasauli jeb semmi 21mais gabbals.

Ihflande. Ihflande weena falla, tur, ka es winna gabbata gallâ fazziju, arri pee Dahnu walstes peederr. Tapatte tif tahlu seemeli, ka tur gan drihs arweenu seema. Kad pee mums taks ihfakas deenas, tad tur neddelas laikâ faule ne pawiffam ne uslehfusi, un kad pee mums taks garrakas deenas, tad atkal wiffu zauru neddelu arweenu faule redsama. Bet kad tur seemas laikâ tahdas garras naktis, tad naw ja dohma, ka taks wiffas tumfchas. Kad migla un puttenis naw, tad taks gan tif gaischas irr, ka gan wiffu warr faredseht. Sneegs wirs semmes un gaischas blahfmas pee debbes, ko mehsh kahwejus jeb pahwus fauzam, un par kurrahm es 12tà gabbalâ runnajas, labbu gaischumu tur padarra. Paschâ waffaras-widdû ta faule, neddelas laiku ne nolehfusi, schai fallai wiffapfahrt rinkî eet, tà ka, kad puff-nakts laiks, winna paschâ seemeli irr. Bet kaut ta tif ilgi tad pee debbes redsama, ta comehr ne kad augsti ne kahpj, bet semmi rinkî apfahrt eet. Tapehz tur arri paschâ waffaras widdû ne kahds freetns fiktums. — Za semme patte tahda: Tur pulku augstu un stahwu alminu kalnu. Dascheem tahdeem paschi plaisijumi, kas ne-ismehrojami dsilli. Zittu reisi no kahdeem ugguns ar almineem, pelneem un lahwu (paluhko 9to gabbalu) ahrà schahwahs; kadehl wehl taggad atrohd, ka weetahm semme ar lahwu, pelneem un isdegguscheem almineem apklasta. Nu jau 70 gaddi, ka tur ne weens kalns wairs uggumi ne wemj. Tas leelakais no scheem kalneem,

Fas zittfahrt degga, irr tas, fo Efla fauz. Bet faut tur wairs ugguns ne no
 fahda kalna ahra ne nahf, tad tomehr semmes eefschâ leels karstums, un wee-
 tahm lihds paschai wirspuffei, un tâ ka ta semme tik karsta, kâ ugguns, un
 weenumehr kuhp. Schè un tur arri karsta beesa sehweles dvinga ahra nahf,
 un semmes-eefschâ ruhj un schnahj. No weena kalna plaisuma tahda dvinga
 ar tahdu warri ahra lauschahs, ka ruhlschanu un schnahlschanu padarra, fo juhdses
 tahlumâ warr dsirdeht. Arri tur daschas leelas bedres, fur dubti eefschâ, fas
 tik karsti, ka arweenu wahrin wahrabs, un no weenas tahdas karsti dubti lihds
 8 pehdu augstumâ gaisâ teef sweesti. Tur arri fahdus amoschus atrohd, kam
 karsts, werdohts uhdens, un no dascheent tahdeem uhdens stahwu, kâ stabs, gaisâ
 fahpj. Tahdus amoschus tur geiserus fauz. Weens tahds irr, fur tas
 uhdens-stabs, fas tur zekahs, lihds 90 pehdu augsts. No scha lai man fo
 ihpaschi runnacht. Winsch irr us weena kalnina. Wissapfahrt semme ar lahwu
 apsegra. Masi amoschi ar karstu uhdeni rinkti. Schè un tur plaisumi, no fur-
 zeem karsta dvinga ahra nahf. Schis awots, jeb labbat' sakkoht: dihkis, irr
 56 pehdu leels, un pilus ar werdoschu uhdeni. Schè nu tahds brihnums: Pa-
 preeksch dsird, ka semmes eefschâs ruhj, un warr labbi manniht, ka semme trihj.
 Tad peepefschi uhdens stabs, 10 lihds 12 pehdu resns, kuhpedams us augschu
 zekahs. Brihtinu winsch nu stahw un tad atkal nolaischahs. Dihkis tad ar
 uhdeni tâ peepildahs, ka pahrpulst. Nu nahf jauns uhdens stabs gaisâ, un
 fahpj wehl augstaki, ne kâ pirmais, un kad brihtini stahwejis, arri nolaischahs.
 Tad wehl 16 lihds 18 tahdu, zits pakkal zitta, pataisahs. Nu paleek dihkis
 meerigs, un daschu reisi lihds nahkofchai deenai. Tad atkal tâpat darbojahs.
 Ne tahstu no scha weens zits, kuresch arri tâpat uhdens stabbus taifa, bet fas
 tik augsti naw, kâ ta pirmeja. Schee tik 60 pehdu lihds augschenes. Tas pir-
 mais par to wezzu un schis par to jaunu geiseri tohp nosaukis. — Za falla
 irr 1400 lauka-juhdses leela, tad nu leelaka, ne kâ wissa zitta semme, fas
 Dahnu fehninam peederr. Bet tik pee juhmallas ween, ihpaschi deenas-widdus
 un wakkara pussê zilweki dsihwo. Wifs widdus klajs tuknesis, un ne weens
 tur wehl tahlu eefschâ tizzis. — To eedsihwotaju flaits irr 50,000. Winni
 nabbaga laudis, bet gohdigi un arri labbi mahziti zilweki. Waffaras laikâ wiini
 fatts tik pee fawa darba. Kad seema, tad arri pareisi strahda, bet tad arri
 mahjâs labprahé grahmatas lassa un behrnus mahja, bet arri pee fawseem mah-
 zitajeem, woi leeli woi masi buhdami, fanahf un, zil ween warr, ruhpejahs, labbu
 atsihschanu dabbut. Maise winneem truhst, bet kartuppeli un daschadas dahsa
 leetas winneem irr. Lohpi teem laudim gan labbi isdohdahs, tapehj, ka tur
 labbas ptawas un gannibas, bet ihpaschi wiini no sweijas dsihwo. Leeli kohki
 us wiffas fallas ne pawissam ne aug, bet tik kruhmi ween. Tomehr wiini fahdus
 balkus un malku dabbu. Deewa schehliga rohka wiffur redsama. Nahf, ne sinn
 no kurrenes, pee juhras mallas leeli, no semmes israuti kohki, un juhras witni
 tohs ismett. — Pilssehtu schè mas, un tee paschi, fas schè irr, lohti masi.
 Winnu leelakam pilssehtam, kam Keikawil wahrds, tik 500 eedsihwotaji

Ehkas winneem flittas. Zags no welleneem taifitas un bes lohgeem. Gaismas deht jumtâ zaurumi, fur woi glahse eelikta, woi plahna ahda preekschâ. Zee, kas pilsehtôs ne dsihwo, dsihwo kâ iskaisiti, zits schê zits tur, un dascham juhdses tahumâ pirmâis nahburgs. Wianu tizziba irr, kâ wissâ Dahau walstê, Lutterra tizziba.g.

Gudribas mahzibas.

45.
Ne wehlees fahru dsihwibu,
Neds allasch gahrdu kummosu.
Kas aplam plihste, dserr un rihj,
Drihs tiks par wahju nihfuli.

46.
Eeksch behdahn zeeni taifnibu,
Zo Deews mihl' taifnu zilweku,
Un teescham winnam palihdschs;
Bet to netaifnu pamett Deews.

47.
Tehws! rahj' tu faru behrnian
Par ifkatru netittumu;
Zo kurre behrnu tehws ne rahs,
Zo turpmat bende fastrahdabs.

48.
Ir wezs, ir jauns lai kaunejabs,
Neds dsennabs us neschkistibas,
Zo kas us mauku pehdahn ees,
Drihs paliks fails un katrs to smees.
H.

Sinna, zil naudas 26. Janwarr = mehn. deenâ 1838 eeksch Rihges malkaja par daschahm prezzehm.

Var	Malkaja:	Sudr. naudâ.		Var	Malkaja:	Sudr. naudâ.	
		Rb.	S.			Rb.	S.
1 puhru rudsu, 116 mahrzins smaggu		1	20	1 pohdu (20 mahrzineem) waffu		7	—
— meeschu, 100 mahrzin. smaggu		1	—	— tabaka		—	65
— kweeschu, 128 mahrzin. smaggu		1	80	— sweesta		1	80
— ausu		—	55	— dselses		—	75
— firau		1	50	— linnu, frohna		2	—
— rupju rudsu = miltu		1	20	— brakka		1	80
— bihdeletu rudsu = miltu		1	50	— kannepu		—	80
— bihdeletu kweeschu = miltu		2	30	— schlibtu appinu		2	50
— meeschu = putrainu		1	50	— neschkistu jeb prezzes appinu		1	80
— eesala		1	10	— muzzu filtu, eglu muzzâ		5	20
— linnu = sehklas		2	50	— lasdu muzzâ		5	40
— kannepu = sehklas		1	25	— smalkas fahls		4	50
1 wesuniu seena, 30 pohdus smaggu		3	—	— rupjas baltas fahls		5	—
barrotu wehrschu galku, pa pohdu		1	—	— wahi brandwihna, puffedegga		6	50
				— — — — — diwdegga		8	50

Woenu subraba rubli warreja dabhuht par 360 $\frac{1}{2}$ kapeikeem warra naudâs.

Brihw drifkeht. No juhrmallas = gubbernementu augstas waldischanas puffed:

Dr. C. E. Napierky.

Latweeschu drauga 4tas lappas peelikkums.

Rihgâ, 27tâ Janwarâ 1838.

Gluddinafchana s.

1.

Irr isdewees pee Rihges, ar augsti zeeniga ministere-kunga sinnu, eetai-
fihf jaunu latwifku skohlu, un wannai pa Saffes-lauku, starp Bambam- un
Gerstenmeier-kungu muischahm tahdu nammu sagahdaht, kur tapatt puischi, kâ
arri meitas warr eet skohlâ. Mahza tur lassihf, rakstihf, rehkinahf, katkifini,
bihbeles stahstus un dseedahf; puischeem wehl fewifchki arri kreewifki, un mei-
tahm addihf, schuhf un wehrpt. — Par katru behrnu pa wiffu gaddu 2 sudraba
rubki malkas un swetschu naudâ ja-malka. — Kas sawu behrnu grihb fuhthf
tannî skohlâ, tas lai to woi turpatt skohlâ pee skohlmeistera Zahn Rathminder
peemelde, woi Rihgâ pee zeeniga jaunaka mahzitaja pee Zahna-basnizas C. H.
Schirren.

2.

Zai starpâ no Rihgas lihbf Gaujas pastam irr tai 17tâ deenâ scha Januar
mehnescha un gadda us leeljekka no wahgeem iskrittufi weena balta audekla kul-
lite, kurrâ weena salka aistehdsama ahdas tafcha, weeni sill- un farkan-raibi
schlahp-swahrfki un weena nowalkata silla zeppure rohnahs. Zai ahdas tafchâ
bija daschadi papihri, weena passe, weena naudas grahmata, lassamas grahmatas
un zittas masas leetas. Zahs leetas ne irr gan dahrgas, bet tee papihri, kas
zittam ne fo ne derr, irr tam, kam wiini peederr, no leelas wehrtes, tadeht
teef tas gohdigs atraddeis luhgts, schahs leetas mannim schepat Leel-Straupê,
jeb arri Rihgâ pee kommissioner-kunga Engell nodohf un turprettim desmits
rubku sudraba par dahwanu fanemt. — Leel-Straupes muischâ, tai 18tâ Ja-
nuarê, 1838tâ gaddâ. Jakob Frey.

3.

Es taggad tê Rihgâ pee leelas Peitau-eelas, kas Massel-eelai fahni, Boru-
nos-kunga nammâ, ne tahf no bekkera Zielihs ais Reformirteru basnizas, esmu
pabriki eetaifijis, kur par lehtu malku usnemmoht, wiffadas drehbes, tâ kâ katram
patihf, pehrweht, woi ar puflfeh m apdrieffehf, woi arri nokahrst un
gluddinaht, lai tahs irr willainas woi nahtenes, no sihdes woi no bohmwillas,
jaunas woi wezzas; un es zerreju, ka arri katris ar mannu darbu buhschoht ar
meeru. — Rihgâ, 24 Janw. 1838.

N. Koellingshouff,
fakti: Mellinsgubw.

Wrihw drikkht. No juhrmallas-gubernementu augstas waldischanas pusses:

Dr. C. E. Napierfky.

Einleitung

Das System der Wissenschaften ist in der That ein System der Vernunft, welches die Vernunft selbst in sich selbst enthält. Es ist ein System der Vernunft, welches die Vernunft selbst in sich selbst enthält. Es ist ein System der Vernunft, welches die Vernunft selbst in sich selbst enthält.

Das System der Wissenschaften ist in der That ein System der Vernunft, welches die Vernunft selbst in sich selbst enthält. Es ist ein System der Vernunft, welches die Vernunft selbst in sich selbst enthält. Es ist ein System der Vernunft, welches die Vernunft selbst in sich selbst enthält.

Das System der Wissenschaften ist in der That ein System der Vernunft, welches die Vernunft selbst in sich selbst enthält. Es ist ein System der Vernunft, welches die Vernunft selbst in sich selbst enthält. Es ist ein System der Vernunft, welches die Vernunft selbst in sich selbst enthält.